

אמונה (5)

אמונת חכמים

יש המבססים עיקרון זה על המקרא, על פי הפסוק המלמד את המצווה לשמוע לדברי חכמים: "על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל." (דברים, פרק י"ז, י"א). לפי פסוק זה חובה על האדם לנהוג על פי דברי החכמים ולא לסטות מהם. אמנם, פסוק זה עוסק בהוראות של חכמי הסנהדרין בלבד, אך יש המרחיבים מצווה זו גם לחכמי הדורות שלאחר ביטול הסנהדרין, כדברי בעל ספר "החינוך": ובכלל המצווה גם כן לשמוע ולעשות בכל זמן וזמן כמצוות השופט, כלומר: החכם הגדול אשר יהיה בינינו בזמנינו... והעובר על זה ואינו שומע לעצת הגדולים שבדור בחכמת התורה ככל אשר יורו, מבטל עשה זה ועונשו גדול מאד...

אחד המקורות הידועים המהווים בסיס לתפיסה שיש לשמוע לדברי החכמים אפילו אם הם נראים מוטעים, הוא הספרי: אפילו מראים בעיניך על שמאל שהוא ימין, ועל ימין שהוא שמאל, שמע להם. מפרשים דנים ביחס שבין מקור זה למקורות אחרים מדברי חז"ל, מהם עולה גישה הפוכה, ביניהם התלמוד הירושלמי: יכול אם יאמרו לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין, תשמע להם?! תלמוד לומר: "ללכת ימין ושמאל", שיאמרו לך על ימין שהוא ימין ועל שמאל שהוא שמאל. ההסבר המקובל מבוסס על הבחנה בין תלמיד חכם היודע לפסוק הלכה בעצמו לבין אדם רגיל. הסבר זה מבוסס על דברי התלמוד הבבלי, האומר שאם הורו בית דין על איסור כלשהו שהוא מותר, ואחד מחכמי הסנהדרין או אפילו תלמיד יושב לפניו וראוי להוראה יודע שהם טועים, מחויב לנהוג לפי צו מצפוננו, ואם בכל זאת עשה על פיהם הרי הוא חייב קורבן חטאת, ואינו נפטר בקורבן הציבור שנהגו על פי הסנהדרין. *המלקט*

כח של אמונה

הנה אמונה היא יסוד הפל, ומי שיש לו אמונה, תייו חיים (שיחות ה"ן, סימן ג), פי כְּשֵׁישׁ לוֹ טוֹב, בְּרָדְאֵי טוֹב לוֹ, וְאָפְלוּ כְּשֵׁישׁ לוֹ רַע, חַס וְשְׁלוֹם, יוֹדֵעַ שֶׁהַפֶּל מֵהַקְדוּשָׁה בְּרוּחָהּ הוּא לְמַעַן טוֹבָתוֹ הַנְּצַחִית, וּמִתְחַזֵּק מֵאֵד בְּכָל מֵה שְׁעוֹבֵר עָלָיו, וְעַל־יְדִיזָה זֹכָה סוּף־פְּלִסוּף לְרֵאוֹת אֶת הַטוֹב בְּגִלּוֹי, מֵהַשְּׂאִי־כֵן מִי שְׂאִין לוֹ אֲמוּנָה, אֵין לוֹ בְּמָה לְהַחִיּוֹת אֶת עֲצָמוֹ, כִּי כְּשֵׁישׁ לוֹ טוֹב, מִפְּתוֹ וְדוֹאָג פֶּן יִפְסִיד אוֹתוֹ, וְכְשֵׁישׁ לוֹ רַע, אֵין לוֹ בְּמָה לְנַחֵם וּלְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ, וְלִכֵּן אֵין לוֹ פְּלוֹם, וְעַל־כֵּן הַפֶּל תְּלוּי בְּאֲמוּנָה, וְאָפְלוּ כָּל הַרְפוּאוֹת תְּלוּיֹת בְּאֲמוּנָה, כִּי כְּשֵׁישׁ לוֹ אֲמוּנָה שֶׁהַרְפוּאָה שְׁלוֹ תְּלוּיָהּ בְּיַד הַקְדוּשָׁה־בְּרוּחָהּ־הוּא, אֲזִי הַקְדוּשָׁה־בְּרוּחָהּ־הוּא מִזְמִין לוֹ סִמְמָנֵי הַרְפוּאָה הַצְּרִיכִים לוֹ,

ומתּרפא בקלות, מה־שְׂאִי־כֵן מִי שְׂאִין לוֹ אֲמוּנָה, וְתוֹלָה רְפוּאָתוֹ בְּדַרְךְ הַטָּבֵעַ, הַמְקַרָּה וּבְמִזְל, קָשָׁה לוֹ מֵאֵד לְמַצָּא אֶת הַרְפוּאוֹת הַצְּרִיכוֹת לוֹ בְּזִמְנוֹ, וְסוֹבֵל מֵאֵד מִמְּכֹאֻבָּיו וּמֵהַמְּחִלוֹת שְׁלוֹ, רַחֲמָנָא לִיצְלָן. וְלִכֵּן עָקֵר עֲבוּדַת אָדָם לְהַשְׁלִים אֶת עֲצָמוֹ בְּאֲמוּנָה, וּלְזַכֵּף אֶת אֲמוּנָתוֹ בְּכָל עֵת, עַד שְׁיַעֲלֶה בְּכָל פַּעַם לְאֲמוּנָה יוֹתֵר בְּרוּרָה וּמְזַכֵּכָת, וְעַל־יְדִיזָה יְזַכֵּה לְכָל־מִינֵי הַשְּׁפָעוֹת טוֹבוֹת בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת, וְלֹא יִחְסֵר לוֹ שׁוֹם דָּבָר כָּלָל. *המלקט*

שורש האמונה קיים אצל כל אדם

כשקיים מצב שאדם שאינו מאמין - הרי זה כמו מצב של ערפל שמסתיר את המציאות הקיימת, מסתיר את השייכות של האדם לבורא. האמונה היא הקשר של האדם עם הקב"ה: הנשמה שייכת לרבש"ע, היא רואה אותו כביכול, ואם האדם לא מאמין הרי זה מעיד שיש כאילו מחיצה שמפריעה לנשמה להתגלות ולהראות שהאדם שייך לרבש"ע. לפעמים המסך הזה עבה מאוד, ולפעמים דק מאוד. המחיצה הזאת יכולה להווצר מחינוך לא נכון, כשאדם גדל בבית ללא אמונה וכל חינוכו היה ללא אמונה, או שמפריעים לו להאמין. בדרך כלל ילד באופן טבעי הוא מאמין, ואם לא יפריעו לו הוא יגדל כאדם מאמין. לכל אדם מישראל יש נשמה שקשורה ודבוקה בקוב"ה, וכשיש חינוך לא נכון אז מבלבלים את הילד וזה מפריע לאמונה. יש גם יצר באדם שנלחם באמונה, כמו שהיצר נלחם בכל דבר. אך לאחר שמחוסמים אלו מסתלקים, האמונה הפנימית מתפרצת, ואין מי שיעצור בעדה. *המלקט*

האמונה כאחת מתרי"ג המצוות

הרמב"ם, הרמב"ן, ספר החינוך ועוד, רואים באמונה אחת מתרי"ג המצוות. מאידך, בעל הלכות גדולות לא מנה אותה בספר המצוות שלו. על כך כתב הרמב"ן: והנראה מדעתו של בעל ההלכות שאין מנין תרי"ג מצוות אלא גזירותיו יתעלה שגזר עלינו לעשות או מנענו שלא נעשה, אבל האמונה במציאותו [...] הוא העיקר והשורש שממנו נולדו המצוות לא ימנה בחשבונן". רבי חסדאי קרשקש רואה סתירה מובנית בכך שהאמונה תהיה אחת המצוות. לדבריו כל מצווה תלויה בגורם המצווה, ואם כן מוכרח שתהיה אמונה באלוקים כמי שצווה את המצווה. אם נגדיר את מצוות האמונה כאחת המצוות, הרי האמונה קדמה לה, ואם מקור האמונה הזו הוא במצווה להאמין, הרי גם לה קדמה אמונה, ומהלך זה יחזור על עצמו בדומה ללולאה אינסופית. גם אופי

האמונה הנדרשת שנוי במחלוקת. לדעת הרמב"ם, המצווה היא בידיעה.

פירושה של המילה "אמונה"

היא משורש אמון, שפירושה לסמוך על הבורא, ולהאמין שכל מעשיו הם אך ורק על מנת להיטיב לברואיו. לפיכך האמונה בו כוללת כמה חלקים:

- א. הידיעה שהוא קיים.
- ב. הידיעה שהוא אינו מוגבל, ושהוא היחיד בעל הכוחות.
- ג. הידיעה שכל שרצונו להיטיב.
- ד. הידיעה שבחר בעם ישראל להיותם הם תכלית הבריאה ולהיטיב להם באחריתם. כלל הידיעות הללו הם הנקראים "אמונה" ואם יחסר אחד מהם הרי זה חיסרון באמונה כולה. לפי ההבנה הזאת זהו פירושו של הפסוק "אנכי ה' אלוהיך אשר הוצאתיך וכו'" שנאמר בתחילת מתן התורה, דע שאני אחד, שאני בעל הכוחות כולם, ושאיני הוצאתיך כדי להיטיב לך.

מהי אמונה

דיני מצווה זו, כגון מה שמחוייב עלינו להאמין עליה שכל היכולת וכל הגדולה והגבורה והתפארת וכל ההוד וכל הברכה וכל הקיום – בו. ושאינו בנו כוח ושכל להשיג ולהגיד גדלו וטובו. כי לרוב מעלתו והודו לא יושג רק לעצמו, ולשלול ממנו בכל כוחנו כל חסרון וכל מה שהוא היפך כל שלמות והיפך כל מעלה. והעניינים היוצאים מזה, כגון לדעת שהוא נמצא, שלם, בלתי גוף ולא כוח בגוף, כי הגופים ישיגום החסרונות, והוא, ברוך הוא, לא ישיגהו מין ממני החסרון. כמו שאמרנו, ושאר דברים רבים הנאמרים בעניין זה, כולם מבוארים בספרי יודעי חכמת האלוקות. אשרי הזוכים אליה כי אז יקיימו מצווה זו על בוריה.

"ספר החינוך" (מצווה כ"ה)

מהי אמונה

כי כבר נתברר לנו, כי האדם מחובר מנפש וגוף, מטובות הבורא עלינו. האחד נראה, והשני אינו נראה. ואנחנו חייבים לעבוד אותו בעבור זה עבודה גלויה ועבודה צפונה. הגלויה, חובות האיברים, כמו התפילה והצום והצדקה, ולימוד תורה, ועשות סוכה ולולב וציצית ומזוזה ומעקה, והדומה להן ממה שיגמר מעשהו על ידי חושי האדם הנראים. אך העבודה הצפונה היא חובות הלבבות, והיא, שנייחד האל בלבותינו, ושנאמין בו ובתורתו, ושנקבל עבודתו ונירא אותו, ונכנע מפניו, ונבוש ממנו, ונאהב אותו, ונבטח בו ונמסור נפשותינו אליו, ושנפרוש מאשר ישנא, ושנייחד מעשינו לשמו, ושנתבונן בטובותיו והדומה לזה ממה שיגמר במחשבת הלב ומצפוננו מבלי איברי הגוף הנראים ממנו.

ר' בחיי, "חובות הלבבות" (הקדמה)

הלכה: השארת המפה והלחם והמלח על השולחן עד אחר ברכת המזון

כתב השו"ע (או"ח סימן קפ ס"א): אין להסיר המפה והלחם עד לאחר ברכת המזון, ובפסקי תשובות (אות א') כתב: ובקיצור השל"ה כתוב שכמו כן אין להסיר המלח מעל השולחן עד לאחר ברכת המזון, שיהא כדוגמת המזבח המכפר דכתיב "על כל קרבנך תקריב מלח" וגם הוא מגין מן הפרענות, ויש מהמקובלים שכתבו שאין להסיר את העצמות וקליפין מעל השולחן עד לאחר ברכת המזון משום שניצוצות הקדושה הדבוקים בשיורי המאכלים באים לתיקונם ע"י ברכת המזון. אבל אוכל סרוח או מאוס יש לסלק, וכמו כן יש לפנות מהשולחן כלים ריקים.

פסקי תשובות חלק א

פתגם: אין מרירות יתר על המתקנות שבגשמיות.

ספר "שמחלה"

סיפור: רמז ברור

בעיר סלונים נתפנה כסא הרבנות. באו אנשי סלונים לפני רבי איזיל חריף והציעו לו את הרבנות בעירם. היו הולכים ומונים לפניו את שבחיה ותפארתה של סלונים, ובין היתר אמרו לו: קבלה היא בידנו, שבעיר סלונים קבורה בתו של רש"י. אמר להם רבי איזיל: אני רוצה לקנות, שרש"י בעצמו אינו קבור אצלכם.

ספר "חד וחלק" חלק ב'

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם רפאל בן רבקה, חיים מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליו, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוח, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטיין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'רלי בן ג'ולייט אסתר. אמיל חיים בן עזו עזיזה. ראובן בן חנינה, רחל בת מיה, אליהו בן מרים.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען

לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:

germon73@hotmail.fr

ניתן למצוא את העלון

www.kollel-aixlesbains.fr